

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.054 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 36.053.054 Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Петришину Ярославу Михайловичу** з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Петришин Ярослав Михайлович, громадянин України. Народився 17 квітня 1971 року в місті Львів.

2001 р. закінчив Національний університет «Львівська політехніка». Здобув кваліфікацію спеціаліста «інженер-механік».

Працює викладачем у Львівському вищому професійному училищі комп'ютерних технологій та будівництва.

У вересні 2022 року зарахований на денну форму навчання до аспірантури Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (галузь знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальність 032 «Історія та археологія»).

Основні результати дисертації Петришина Ярослава Михайловича представлено в 6 друкованих наукових працях, серед яких чотири статті у наукових фахових виданнях, дві – у матеріалах конференцій.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Петришин Я.** Австрійська партія свободи: популістська риторика, електоральна стратегія (2014–2019). Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 91. Том 2. С. 25-30. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-2-4>

2. **Петришин Я.** Передвиборчі кампанії праворадикальних та правопопулістських партій до парламенту Польщі (2015–2023): український контекст. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 92. Том 2. С. 35-43. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/92-2-5>

3. **Петришин Я.** Український чинник у зовнішньополітичній програмі партії «Йоббик» (2014–2022) Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. – Вип. 94. Том 2. С. 21-28. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-2-3>

4. **Петришин Я.** Теоретико-методологічні засади вивчення української держави в зовнішньополітичних доктринах праворадикальних партій Центрально-Східної Європи (2014–2021). Zaporizhzhia Historical Review. 2025. Vol. 11(63). С. 266 – 274. DOI <https://doi.org/10.26661/zhv-2025-11-63-29>

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. **Петришин Я.** Ідеї націоналізму у програмах політичних партій Центрально-Східної Європи. Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки. Том IV / [Ред.: В. Ільницький, М. Галів]. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2026. С. 107–116.

2. **Петришин Я.** Електоральна підтримка праворадикальних партій: порівняльний аналіз країн Центрально-Східної Європи. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XX: Між дисциплінами: простори взаємодії у науці, мистецтві та освіті / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2026. С. 115–121.

У дискусії взяли участь усі члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. Ільницький Василь Іванович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Без зауважень.

2. Стрільчук Людмила Василівна, доктор історичних наук, професорка, завідувачка кафедри всесвітньої історії факультету історії, політології та національної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки. Зауваження, висловлені у відгуку офіційного опонента:

1) Розділ 2 «Поширення праворадикального руху в державах Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.)» доцільно було поділити на підрозділи, зокрема виокремивши підрозділ, у якому здійснювався б компаративний аналіз ідеологічних наративів праворадикальних партій та досліджувалися б моделі їхньої політичної поведінки. Саме такий підхід забезпечив би цій частині дисертації виразно історичний, а не політологічний контекст. Структурування другого розділу дозволило б також уникнути дисбалансу в подачі фактологічного матеріалу: якщо праворадикальні партії Республіки Польща, Словаччини та Угорщини охарактеризовано загально, то Демократичну партію соціальної справедливості Чеської Республіки подано з детальним переліком усіх пунктів її політичної програми (с. 87–88).

2) У підрозділі 2.1 «Джерельна база дисертації» щодо п'ятої групи джерел (статистично-аналітичні джерела: аналітично-інформаційні матеріали недержавних інституцій) бракує прямих цитувань: дані соціологічних агенцій «Info Sapiens», «Ipsos», «Index» подано з покликанням на вторинні публікації (с. 114, покликання 290, 291; с. 174, покликання 440; с. 158, покликання 402), тоді як прямих покликань на ресурси самих агенцій у списку джерел немає. Коректніше було б опиратися безпосередньо на статистику організацій, які проводили дослідження.

3) Уважніше слід було підійти до оформлення покликань з огляду на повторюваність тих самих праць того ж автора; логічнішим було б

використання формулювання «Там само», цілком прийняттого для цитувань у наукових роботах.

4) У тексті дисертації вміщено чимало світлин (с. 120, 123, 134, 159 та ін.), які, відповідно до правил оформлення дисертацій, необхідно було винести у додатки. Це ж меншою мірою стосується таблиць і діаграм; крім того, якщо автор вважає за потрібне подавати їх у тексті, вони мали б бути виконані ним самостійно, а не запозичені з різних ресурсів, про що свідчать різні шрифти та стилі оформлення (с. 75, 79, 81, 118, 122, 128, 136, 139, 157, 162).

5) Опис апробації результатів дисертації є неповним: у вступі подано перелік конференцій із зазначенням назв і дат, однак місце проведення вказано лише для однієї з них, що не дає уявлення про географію апробації.

6) Список використаних джерел сформовано без урахування вимог ДСТУ 8302:2015: він розпочинається не з україномовних (кириличних) позицій, тоді як іншомовна література мала б замикати список. Крім того, у тексті дисертації трапляються стилістичні та граматичні огріхи, а написання власних імен потребує уніфікації (переважно подано ініціал і прізвище, в окремих випадках – повне ім'я та прізвище).

3. Харук Андрій Іванович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри гуманітарних наук Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Зауваження, висловлені у відгуку офіційного опонента:

1) У розділі 2 (с. 72–73) дисертант наводить періодизацію еволюції праворадикальних партій, визначаючи четвертий етап як «з 2010 р. і дотепер», при цьому покликаючись на статтю А. Полякової, опубліковану у 2012 р. Відтоді в розвитку праворадикальних партій відбулися суттєві зміни, тож твердження про тривання цього етапу «дотепер» потребує пояснення або ж власної періодизації, яка охоплювала б і час після виходу зазначеної статті. Це тим більше доцільно з огляду на хронологічні рамки дисертаційного дослідження.

2) Бажано звернути увагу на стандартизацію вживання назв партій. Наприклад, на с. 98 згадується Польська селянська партія, на с. 104 – Польська народна партія (PSL), хоча насправді це одна й та сама партія – Польське стронніцтво людове.

3) Визначати Михайла Поживанова як «кореспондента Радіо Свобода» (с. 94) не зовсім правильно, оскільки він передусім політичний діяч, що, безумовно, накладає відбиток на його оцінку подій.

4) Наведені дисертантом у контексті політичної ситуації у Словаччині причини зростання популярності радикальних правих у країнах ЄС (с. 128–129) навряд чи можна екстраполювати на цю конкретну країну. Зокрема, на першому місці серед причин згадується міграційна криза 2015–2016 рр., яка Словаччини не торкнулася. Варто було виокремити причини, властиві саме для Словаччини.

5) У висновках відсутні елементи порівняння та зіставлення: дисертант говорить про праворадикальні партії Центрально-Східної Європи як про щось цілісне, тоді як у багатьох відношеннях вони суттєво різнилися.

4. Галів Микола Дмитрович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені у рецензії офіційного рецензента:

1) У дисертації здійснено ґрунтовний аналіз української та зарубіжної історіографії проблеми, однак доцільним було б ширше залучення окремих сучасних праць, присвячених політичним трансформаціям Центрально-Східної Європи та феномену правого популізму в регіоні. Зокрема, могли б бути використані дослідження болгарського науковця Івана Крестева, французького політолога Жака Рупніка, особливо стаття останнього про “неліберальну демократію” в Центрально-Східній Європі (2017). Варто було б опрацювати не лише статтю Андреа Пірро, написану у 2014 р., але і його книгу “Популістські радикальні праві в Центральній та Східній Європі. Ідеологія, вплив та

результати виборів” (Лондон, 2015). На мій погляд, це дало б змогу автору дисертації поглибити інтерпретацію взаємозв’язку між кризою ліберальної демократії, євроскептицизмом та посиленням праворадикальних політичних сил.

2) Джерельна база дисертації є достатньо репрезентативною, проте авторові варто було б активніше залучити матеріали партійної періодики та офіційних медіаресурсів праворадикальних партій. Зокрема, йдеться про такі видання та інформаційні платформи, як польський часопис «Myśl Polska», угорський онлайн-ресурс «Kuruc.info». Це дало б можливість повніше простежити еволюцію публічної риторики та специфіку медійного конструювання «українського питання» у середовищі праворадикалів.

3) У методологічному розділі автор переконливо обґрунтував використання загальнонаукових і спеціально-історичних методів дослідження, однак доцільним було б ширше застосування цивілізаційного підходу. Це допомогло б глибше розкрити цивілізаційні акценти щодо місця України у геополітичних та культурно-цивілізаційних уявленнях праворадикальних партій Центрально-Східної Європи. Серед методів дослідження, використання яких проглядається у дисертації, відзначимо й наявність дискурс-аналізу. Однак дисертант не згадав про нього в описі використаних методів.

4) Дисертант ґрунтовно висвітлив ставлення польських праворадикальних партій та організацій до української трудової міграції, показавши, що українці нерідко розглядалися ними як загроза для ринку праці, соціальної стабільності та національної ідентичності Польщі. Водночас у дисертації недостатньо уваги приділено аналогічним позиціям чеських, словацьких та угорських праворадикальних сил щодо українців як трудових мігрантів і робочої сили. З огляду на значні масштаби української трудової міграції до держав Центрально-Східної Європи після 2014 р., доцільним було б ширше проаналізувати економічний та соціальний виміри «українського питання» у риториці праворадикальних партій Чехії, Словаччини, Угорщини, що посилило б компаративний характер дослідження..

5) До певних недоліків роботи варто зарахувати відсутність додатків, які могли б суттєво посилити джерельну та аналітичну цінність дисертації. Зокрема, на мою думку, доцільно було подати у додатках фрагменти програмних документів праворадикальних партій щодо України, приклади публіцистичних чи медійних матеріалів, а також, можливо, узагальнювальні таблиці, що відображали б позиції окремих партій стосовно російсько-української війни або членства України в ЄС і НАТО. Це зробило б результати дослідження більш наочними та зручними для подальшого використання у науковій, політико-експертній і освітній роботі.

5. Медвідь Оксана Василівна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені у рецензії офіційного рецензента:

1) У роботі недостатньо чітко розмежовано поняття «праворадикальні», «правопопулістські» та «ультраправі» партії. У низці випадків автор використовує ці дефініції як тотожні, хоча сучасна політична наука розглядає їх як окремі аналітичні категорії. Це певною мірою ускладнює методологічну цілісність дослідження.

2) Хронологічні межі дисертації визначені 2014–2022 рр., однак у тексті нерідко використовуються приклади й тенденції, що виходять за ці рамки, без належного пояснення необхідності такого екскурсу. Особливо це стосується аналізу окремих партійних трансформацій після 2022 р.

3) У дисертації задекларовано порівняльний підхід, однак рівень висвітлення окремих країн є нерівномірним. Польща та Угорщина проаналізовані значно ґрунтовніше, ніж Чехія та Словаччина. Це створює певний дисбаланс у загальній структурі роботи.

4) Окремі положення наукової новизни мають радше декларативний характер. Наприклад, твердження про «вперше комплексно проаналізовано» або «вперше введено до наукового обігу» потребують ґрунтовнішого

обґрунтування через зіставлення з уже наявними дослідженнями українських і зарубіжних авторів.

5) Джерельна база дисертації є достатньо широкою, однак автор обмежено використовує матеріали офіційних сайтів партій, стенограми парламентських дебатів мовами оригіналу та контент соціальних мереж, які для дослідження сучасного праворадикального дискурсу мають важливе значення.

6) Певні зауваження викликає географічне обмеження поняття «Центрально-Східна Європа» лише країнами Вишеградської групи. У роботі недостатньо аргументовано, чому поза аналізом залишилися Румунія, Болгарія чи країни Балтії, де праворадикальні сили також відігравали помітну роль у політичному житті.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради

«Проти» – немає

«Утрималися» – немає

На основі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Петришину Ярославу Михайловичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ

Підпис голови ради проф. Василя ІЛЬНИЦЬКОГО
засвідчує.

Проректор з науково-педагогічних робіт
Юрій СКВАРОК

